

адміністрування. 2020. № 2 (92). С. 107-113.

2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 / Представництво ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення 30.11.2020).

Тетяна Вікторівна Сокольська,
*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету
м. Біла Церква, Україна*

РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ В РОЗВИТКУ ГРОМАД

Реформа з децентралізації влади в Україні призвела до справді тектонічних змін в суспільстві, в органах державного управління, у місцевому самоврядуванні. Її метою було створення сучасної системи місцевого самоврядування на основі європейських цінностей розвитку місцевої демократії, наділення територіальних громад повноваженнями та ресурсами, здатних забезпечити місцевий економічний розвиток, надавати населенню високоякісні та доступні публічні послуги [1]. Результатом цієї реформи стало створення до початку 2020 року 1029 об'єднаних територіальних громад, місія яких полягає у забезпеченні економічних, соціальних, матеріальних та духовних потреб інтересів кожного з їх членів. До того ж, з січня 2021 року усі громади перейдуть на прями бюджетні відносини із державним бюджетом.

Проте, відзначаючи в цілому позитивні результати цієї реформи, варто наголосити на численних викликах, з якими зіткнулися громади. Це і небажання молоді працювати в селі через низький рівень заробітної плати, збереження низького матеріального рівня селян, відсутності інфраструктури обслуговування сільських населених пунктів (дільничних лікарень, ФАПів, дитячих садків, шкіл), відсутність посад, які б відповідали кваліфікації молодих спеціалістів та кар'єрного зростання. Новоутворені сільські ОТГ гостро відчувають потребу в освічених, кваліфікованих та компетентних фахівцях, у експертно-методичній підтримці роботи їх органів публічної влади. Саме тому, освіта нині виступає одним із найважливіших чинників розвитку громад.

Провідні країни світу сьогодні одноставні в думці щодо необхідності формування економіки, заснованої на знаннях при цьому освіта є основним засобом підвищення якості людського капіталу. Нині ми є свідками безпрецедентного попиту на вищу освіту у світі, її широку диверсифікацію та усвідомлення її вирішального значення для соціально-культурного і економічного розвитку, і створення такого майбутнього, в якому молодші покоління повинні будуть опанувати нові навички, знання та ідеї.

Аналізуючи першочергові завдання нової державної регіональної

політики, визначених Постановою Кабінету Міністрів України [2] (прискорення економічного зростання регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності на основі ефективного використання внутрішнього потенціалу; створення нових робочих місць; покращення зайнятості населення; створення умов для повернення на батьківщину трудових мігрантів) вважаємо, що всі вони потрапляють в сферу компетенції університетів. Тобто, університети мають перейти на освітні програми, орієнтовані на потреби громади, розбудову їх інфраструктури, з урахуванням інноваційних технологій та філософії громад.

Камалеш Шарма справедливо відмічає, що університети – це місце для генерування знань на благо громадськості, вони консультують уряди при прийнятті рішень; вони допомагають розвивати навички, створювати знання та готувати лідерів; знаходяться в центрі важливих досліджень, за допомогою яких країна може стимулювати інновації, а також залучати іноземні інвестиції та займатися науковою комерцією.

Справедливо зазначити, що останнім часом зростає кількість теоретичних та практичних рекомендацій щодо підвищення ролі університетів у забезпеченні регіонального розвитку.

Ще у 2007 р ОЕСР у своєму звіті визначило, що вища освіта в регіонах глобально конкурентоспроможна, але вкрай необхідна місцева участь [3]. У зв'язку з цим регіональні органи влади країн ОЕСР прагнуть мобілізувати університети на участь у розробці і провадженні в практику стратегій регіонального розвитку. Очевидно, що зі свого боку, переважна більшість університетів беруть участь у розвитку своїх регіонів (драйвери). Ключове повідомлення від ОЕСР полягає в тому, що успішні партнерські відносини залежать як від університетів, так і від регіональних влад, які взаємно розуміють вклад один одного.

Досить часто партнерські стосунки зазнають краху, оскільки керівники університетів не враховують викликів регіонального розвитку, а регіональні органи влади не розуміють основної місії університетів та обмежень, в яких вони працюють. На сьогодні, європейською практикою доведено, що як тільки буде досягнуто взаєморозуміння можна запроваджувати процедури, які подолають бар'єри для співпраці. Це взаєморозуміння може походити від усвідомлення деяких загальних принципів.

Регіональні університети володіють потужним кадровим потенціалом, базою наукових досліджень та чітко знають, як саме ці принципи будуть втілені на практиці. При цьому, розуміння цих принципів, а також практика є важливою складовою цього процесу, оскільки застосування універсальних механізмів, що прийнятих всьому у світі не завжди вдається, через регіональні та національні особливості.

Урядами провідних європейських країн уже давно усвідомлено чому саме університети важливі для регіонального розвитку, і сьогодні від них іде потужна підтримка. Виділяються гранти до у часті в яких залучаються університети декількох країн. Білоцерківський національний університет також є учасником міжнародного проекту «Міжуніверситетська співпраця як інструмент підвищення якості обраних університетів України» спільно із Чеським

університетом природничих наук, Прага, за підтримки чеської агенції розвитку кооперації. Зокрема, виділено грант на розробку Стратегії БНАУ в забезпеченні збалансованого розвитку регіонів та громад.

Регіональні інвестиції в інфраструктуру університету для підтримки його ядра, бізнес-досліджень та викладання завжди мають значний пасивний регіональний мультиплікаційний ефект, навіть якщо університет не підтримує активно регіональний розвиток.

На нашу думку, роль університетів у розвитку громад можна представити наступним чином, рис. 1.

Рис. 1. Роль університетів у розвитку громад

Тобто, університети можуть бути активними у 5 сферах:

- ✓ бізнес-інновації, які є тісно пов'язані з науковою роботою НПП;
- ✓ розвиток людського капіталу – через освітню функцію, тобто поширення знань серед молоді та надання реальних результатів навчання,
- ✓ розвиток громад – функцію публічного адміністрування;
- ✓ внесок університету в розвиток регіональних інституцій через менеджмент університету та завдяки залученню керівництва та НПП в розвиток громадянського суспільства;
- ✓ наукове обґрунтування смарт спеціалізації.

Саме через ці області університет має зайняти «ініціативну», а не просто «пасивну» роль у процес регіонального розвитку.

Основна увага до сприяння активній участі університетів у громадах має бути зосереджена на їхньому внеску у регіональні інноваційні системи. Зосередження на смарт спеціалізації, вимагає впровадження результатів інноваційних досліджень, які створить конкуренцію та дадуть змогу використати ефект масштабу і поширення. Університети використовують засоби та ресурси для набуття знань (людський капітал, ідеї, наукові дослідження) для моніторингу наявних місцевих економічних та ринкових можливостей, для виявлення технологічних і ринкових ніш для експлуатації, і тим самим виступають каталізатором для трансформації економіки.

Пропонуємо на засадах партнерства об'єднати зусилля органів місцевого самоврядування та університетів для забезпечення громад висококваліфікованими кадрами. Для цього використовувати відкрите та дистанційне навчання – яке дозволить безпрецедентній кількості людей отримувати нові знання через університетську освіту, тим самим додаючи цінності розвитку громади. Саме дистанційне навчання надає гнучку та зручну можливість забезпечити навчання впродовж життя через короткі курси, фахову освіту. Воно також сприяє саморозвитку та кар'єрному зростанню.

Отже, враховуючи досвід європейських університетів ми маємо зробити свій внесок у регіональний розвиток шляхом використання знань у формуванні стратегії спеціалізації, оцінивши потенціал знань регіону, можливості та компетенції, включаючи ті, що закладені у освітніх програмах університету, а також співпрацюючи з місцевим бізнесом у напрямі впровадження інноваційних розробок у виробництво.

Список використаних джерел:

1. Формування об'єднаних територіальних громад: стан, проблемні питання та шляхи їх вирішення. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-07/terutor_gromad-86ead.pdf (дата звернення 29.11.2020).

2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 5 серпня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 29.11.2020).

3. Brandstette R., Han de Bruijn, Byrne M., etc. Forum on Partnerships and Local Governance. Successful partnerships. URL: <https://www.oecd.org/cfe/leed/36279186.pdf> (дата звернення 30.11.2020).

Тетяна Олександрівна Степаненко

кандидат економічних наук,

доцент кафедри землепорядного проектування

Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва

м. Харків, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Як відомо, одним із основних принципів забезпечення обґрунтованості регулювання земельних відносин є цільове використання земель. А, отже, і віднесення земель до певної категорії і переведення їх з однієї категорії в іншу є важливим фактором організації раціонального та екологічнобезпечного землекористування, захисту державою прав на землю.

Сьогодні в процесі створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) було виявлено значну кількість проблем в управлінні та розвитку земельних